

Etkili Öğretmen Yetiştirme Açısından Okul Deneyimi Derslerinin Değerlendirilmesi

Evaluation of School Experience Courses in Respect to Effective Teacher Training

Nevzat YİĞİT

KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Trabzon-TÜRKİYE

Nedim ALEV

KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi, OFMA Eğitimi Bölümü Trabzon-TÜRKİYE

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, okul deneyimi dersleri kapsamında yapılan ödev çalışmalarının nasıl değerlendirileceğine yönelik genel bir ölçek belirleyerek, öğretmenlik programları arasındaki başarı ilişkisini incelemek ve ortak bir değerlendirme yaklaşımı sunmaktır.

Araştırmada öncelikle, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi OFMA Eğitimi Bölümündeki programlarda yürütülen Okul Deneyimi derslerinin raporları incelenmiş ve öğretim elemanlarının verdiği dönütlerden yararlanılarak genel ölçütler belirlenmiştir. Daha sonra, bu ölçütler açısından tüm programlardan rastgele seçilen 240 raporun incelemelerine bağlı olarak öğretmen adaylarının başarıları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu bulgu, ödevlere yönelik genel bir ölçeğe göre değerlendirme yapılamadığını göstermektedir. Araştırma, gelişigüzel ödev inceleme anlayışını ortadan kaldırabilecek 'genel ödev değerlendirme ölçeği'nin tanıtılmasıyla bitirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Deneyimi, Ödev Raporlar, Değerlendirme Ölçeği

ABSTRACT

This study aims to explore the success relation among the teaching programs and propose a common evaluation approach through developing an evaluation scale about how to evaluate the assignments given in the School Experience courses.

In the study, firstly, the reports of School Experience courses have been examined and the criteria have been determined taking into consideration of the lecturers' comments

on the assignments in the Department of OFMA, KTU, Fatih Faculty of Education. Then, analyzing randomly selected 240 reports in the light of the criteria, statistically significant differences have been found among student teachers' achievements. This revealed that there are no commonly used evaluation scales among the lecturers. At the end of the study, a common evaluation scale has been introduced and described.

Key Words: School Experience, Assigned Reports, Evaluation Scale

1. Giriş

Öğretmen eğitiminde niteliğinin yükseltilmesi amacıyla yönelik olarak YÖK/Dünya Bankası Millî Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGP) ile Eğitim Fakültelerinde yeniden yapılanmaya gidilmiştir. MEGP nitelikli öğretmenin nasıl yetiştirileceği üzerine kuruludur. Bu bağlamda farklı ülkelerin öğretmen eğitimi sistemleri incelenmiş ve son olarak İngiliz PGCE (Post Graduate Certificate in Education) sistemine benzer yapı oluşturulmuştur (Toprak ve Akboy, 1999). Yeni öğretmen yetiştirme yaklaşımının en büyük yeniliği, öğretmenlik becerilerinin, uygulama yapılmadan öğrenilemeyeceği düşüncesine yönelik derslerin programlara alınmasıdır. Daha özeldir ise, öğretmen adaylarının görev yapacakları okulları, hizmet öncesi eğitim sürecinde daha kapsamlı çalışmalarla tanıma ve bu ortamlara alışmaya yönelik uygulamalardır. Okul Deneyimi I-II ile Öğretmenlik Uygulaması dersleri bu derslerin başında gelmektedir. Okul deneyimi dersleri, öğretmenlik uygulaması öncesi, öğretmen adaylarının hazırbulunuşluklarını istenilen düzeye getirmeye yöneliktir. Bu derslerin genel amacı, okulun yapısı ile okullardaki günlük yaşamı tanıma, eğitim öğretim ortamını inceleme, deneyimli öğretmenleri ders başında gözleme, fakülte'deki derslerde kazandıkları davranışları sergileyebilecek etkinlikler geliştirip uygulama, öğrenciler ile bireysel ve küçük gruplar halinde çalışma ve kısa süreli öğretmenlik deneyimi kazanmadır. Bu dersler iki ayrı dönemde, dört saati uygulama okulunda, bir saati ise fakülte'de olacak şekilde haftada beş saat olarak yürütülmektedir. Derslerin fakülte'deki bir saatlik kısmında, öğretmen adaylarının uygulama okullarında kazandıkları deneyimler paylaşılmakta, ödev

etkinliklerin içeriği tartışılmakta ve raporlarda bulunması gereken özellikler hakkında yol gösterilmektedir.

Yeniden yapılanma kapsamındaki diğer uygulamalı dersler, önceki programlarda da içerik olarak benzer bir şekilde bulunurken, Okul Deneyimi derslerinin mevcut şekliyle ilk kez programlarda yürütülmesi, pek çok sorunla karşılaşılmasına neden olmuştur. Dolayısıyla, yürütme sürecinin daha etkili hale getirilebilmesi için de, hem sorunları belirlemek hem de öneri geliştirmeye yönelik pek çok araştırma yapılmıştır (Kavcar vd., 1999; Arı ve Kiraz, 1999; Battal, 1999; Aksu, 2000; Bakioğlu vd., 2000; Harmandar, 2000; Buyuran, 2001; Uslu, 2001; Toprakçı, 2003; Azar, 2003; Türnüklü vd., 2004; Sağlam ve Sağlam, 2004). Bu çalışmalarda, derslerin kazandırdığı olumlu davranışlar yanında, derslerin uygulandığı öğretmenlik programları arasında başarı farklılıkları olduğu, uygulama okullarında gözlemlerin gerektiği gibi yapılamadığı, hayali gözlemlere dayalı ödevlerin hazırlandığı ve ödevlerin de gerektiği gibi değerlendirilemediği belirtilmektedir. Kısaca, Okul Deneyimi uygulamalarının istenen düzeyde yürütülemediği vurgulanmaktadır. Özellikle, Toprakçı (2003), öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersine devam eden öğretmen adaylarının, ders sonrasında, öncesine göre mesleğe karşı tutumlarında olumsuz gelişmeler olduğunu belirtmektedir. Sorunların üstesinden gelinmesine yönelik olarak da, Arı ve Kiraz (1999), ödevlerin tek elden değerlendirilmesini; Kavcar vd. (1999), öğretim elemanlarına seminerler verilmesini; Azar (2003), öğretim elemanına düşen öğretmen adayı sayısının azaltılmasını önermektedir.

Okul Deneyimi I derslerinde, öğretmen adayının okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini çeşitli yönleriyle tanıması ve diğer eğitim derslerine bir temel oluşturması amaçlanırken; Okul Deneyimi II derslerinde ise öğretmen adaylarının sınıf içi kısa süreli etkinlikleri planlama, uygulama ve değerlendirmelerine yönelik becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır (YÖK, 1998). Her iki derste de, değerlendirmede esas amaç öğretmen adaylarına rehberlik yapmaktır. Bunun aşağıdaki gibi yapılması istenmektedir:

- ❖ Öğretmen adaylarının haftalık raporlarının incelenerek onlara yazılı ve sözlü olarak yapıcı dönütler verme
- ❖ Öğretmen adaylarının haftalık gelişimlerine yönelik görüşme yoluyla yazılı ve sözlü olarak yapıcı dönütler verme

Bu derslerle ilgili başarı notlarının hesaplanmasında ise haftalık raporların esas alınması gerekmektedir (YÖK, 1998). Ancak bunun nasıl yapılacağı yönünde kapsamlı bilgi verilmemektedir. Bu durum, dersin fakültedeki bir saatlik bölümünde yapılması gerekenleri daha da önemli hale getirmektedir. Özellikle gözlem yapma ve rapor hazırlama konularında öğretmen adaylarına yeterli düzeyde bilgi verilmelidir (YÖK, 1999; Selçuk, 2000). Bunun için, öncelikle, öğretim elemanlarının, seminerler yardımı ile derslerle ilgili deneyimlerini paylaşmaları ve buna dayalı olarak bölüm içi programlarda birliktelik sağlanmalıdır. Bu tür çalışmalar KTÜ Fatih Eğitim Fakültesinde her yarıyılıda yapılmakta ve çalışmalar bir raporla ilgili birimlere iletilmektedir (Anonim, 2002). Bununla birlikte, hem aynı bölümün farklı programları arasında, hem de aynı programın kendi içinde başarı açısından önemli farklılıklar meydana gelmektedir. Özellikle başarı notu düşük olan programlarda, sonraki yarıyıllarda derslere devam eden öğretmen adaylarında istenmeyen önyargılar oluşabileceği ve bunların düzeltilebilmesinin de uzun süre alabileceği unutulmamalıdır. Bu çalışma ile öğretim elemanlarının hem aynı bölümün farklı programları arasında hem de aynı program içindeki başarı farklılığını en aza indirmek için, uygulanabilir bir içerik ile ortak bir rapor değerlendirme ölçeği üzerinde durulmaktadır. Bu çalışmanın hem öğretmen eğitimcilerine hem de öğretmen adaylarına etkili ödev hazırlama ve değerlendirme konularında ışık tutacağına inanılmaktadır.

2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, aynı bölümün farklı programlarında yürütülen okul deneyimi derslerindeki başarı farklılıklarının nedenini belirlemek ve ortak bir içerik ile değerlendirme kılavuzu önerisi sunmaktır.

3. Yöntem

Bu çalışma, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları (OFMA) Eğitimi Bölümünde, 2003-2004 Öğretim Yılında uygulanan Okul Deneyimi I-II derslerindeki ödevleri ve onların değerlendirilmesini içermektedir. Bu çalışmadaki veriler, Fizik (F), Kimya (K), Biyoloji (B) ve Matematik (M) öğretmenliği programlarından, Okul Deneyimi I ve II dersleri için ayrı ayrı 5'er olmak üzere her programdan toplam 40 tane dosyadan sağlanmıştır. Her dosyada günlükler ve değerlendirme ödevleri hariç 6 rapor bulunmaktadır. Tüm programlarda dersteki başarı % 90'ın üzerinde olması nedeniyle, öğretmen adaylarının raporlarının seçimi tesadüfi yöntemle yapılmıştır. Böylece hemen hemen tüm dosyaların birbirine benzer olduğu kabul edilmiştir. Bununla birlikte, her iki dersi de yürütmüş olan öğretim elemanlarının dersi alan öğretmen adaylarının dosyalarının seçilmesine özen gösterilmiştir. Dosyalardaki raporların değerlendirilmesinde öğretim elemanların yazılı dönütleri esas alınmıştır; ancak yazılı dönüt içermeyen ödevler tümüyle incelenmiştir. Belge inceleme tekniğine göre yazılı metinler, bu çalışmadaki ölçütler (Tablo-1) açısından incelenirken, raporların üzerindeki öğretim elemanlarının yazılı dönütleri, öğretmen adaylarının gelişimleri açısından yorumlamalarda kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının gelişimi ile sırasıyla ilk ve son ödev de dahil olmak üzere, Tablo-1' deki ölçütler açısından olumlu değişiklikler kastedilmektedir. Bu anlamda gelişme gösteren öğretmen adaylarına verilen yazılı dönütlerde bir önceki ödevlere göre daha az uyarı yer almakta ve olumlu yönler belirtilmektedir.

Okul Deneyimi derslerinde hazırlanan ödevler bilimsel rapor özelliği taşıması gerekmektedir. Ödevlerin incelenmesinde beş ölçüt kullanılmıştır. Her bir ölçütün, bilimsel raporların önemli bir parçası olduğu düşünülmüştür. Bu ölçütlerin puanlaması Evet = (2 puan), Kısmen = (1 puan) ve Hayır = (0 puan) sınıflamasına göre yapılmıştır. Bu puanlamaya göre her bir ödevden en çok 12 puan alınmakta ve tüm ödevlerden de 72 puan alınmaktadır. Tüm öğretmenlik programlarında, her bir dersten geçme notuna etki eden 6 rapor hazırlanmaktadır. Tablo-2'deki gözlenen notlar yukarıdaki puanlamaya göre altı ödevin ortalamasından elde edilen puanları göstermektedir.

Tablo-1: Ödevler ve Değerlendirme Ölçütleri

Dersler	Ödev-Amaç Uygunluğu			Bulgu- Amaç Uygunluğu			Gözlem Çizelgesi			Sonuç			Öneriler			Düzen ve Yazım Dili				
	ÖN	E	K	H	E	K	H	E	K	H	E	K	H	E	K	H	E	K	H	
Okul Deneyimi-I	1.1	Kılavuzla yönelik bir amaç belirleme	Kendisine göre seçtiği amacın ödevi tam kapsamaması	Amaç yok/Etkinlikle amaç ilişkisinin kurulmaması	Amaca yönelik bulgulara yer verme	Ödevin konusu kapsamında olup amaca yönelik olmama	Bulguların ödev kapsamında olmaması	Kılavuzdaki yönergeler doğrultusunda kapsamlı olma	Gelişigüzel, ayrıntı içermeme	Hiçbir şekilde hazırlanma	Amaca yönelik bulgulara göre kesin yargı içermeme	Bulgusu olmayan yargı içermeme	Genel yargı içermeme	Ödevle yönelik problemleri belirterek çözüm geçici önerme	En ilginç deneyimlerini saptama	Hiçbir deneyim yazmama	Genel bir yazı düzenini (amaç, bulgu, sonuç, öneri) içermeme	Amaç, bulgu, sonuç, öneri sıralamasını değiştirme	Sıralamada bazılarının hiç olmaması	
	1.2																			
	1.3																			
	1.4																			
	1.5																			
	1.6																			
Okul Deneyimi-II	2.1	Kılavuzla yönelik bir amaç belirleme	Kendisine göre seçtiği amacın ödevi tam kapsamaması	Amaç yok/Etkinlikle amaç ilişkisinin kurulmaması	Amaca yönelik bulgulara yer verme	Ödevin konusu kapsamında olup amaca yönelik olmama	Bulguların ödev kapsamında olmaması	Kılavuzdaki yönergeler doğrultusunda kapsamlı olma	Gelişigüzel, ayrıntı içermeme	Hiçbir şekilde hazırlanma	Amaca yönelik bulgulara göre kesin yargı içermeme	Bulgusu olmayan yargı içermeme	Genel yargı içermeme	Ödevle yönelik problemleri belirterek çözüm geçici önerme	En ilginç deneyimlerini saptama	Hiçbir deneyim yazmama	Genel bir yazı düzenini (amaç, bulgu, sonuç, öneri) içermeme	Amaç, bulgu, sonuç, öneri sıralamasını değiştirme	Sıralamada bazılarının hiç olmaması	
	2.2																			
	2.3																			
	2.4																			
	2.5																			
	2.6																			

ÖN: Ödev Numarası E: Evet K: Kısmen H: Hayır

1.1- Öğretmenin Okuldaki Bir Günü, 1. 2- Öğrencinin Okuldaki Bir Günü, 1. 3- a) Derslerin Gözlenmesi, b) Öğretim Yöntemleri, 1. 4- Dersin Yönetimi ve Sınıf Kontrolü, 1. 5- Soru Sormayı Gözleme, 1. 6- a) Okulda araç-gereç ve sorunlar, b) Okulun işleyişi ve kuralları, c) Okul müdürünün görevleri

2. 1. a) Yönerge ve Açıklamalar, b) Soru Sorma Alıştırmaları, c) Dersin Yönetimi ve Sınıf Kontrolü d) Öğrenci Çalışmasının Değerlendirilmesi, 2. 2. Ders Kitaplarından Yararlanma, 2. 3. a) Grup Çalışmaları, b) Öğretimde Benzetimden Yararlanma, 2. 4. Çalışma Yapraklarının Hazırlanması ve Kullanılması, 2. 5. a) Öğrenci Çalışmalarının Değerlendirilmesi, b) Değerlendirme ve Kayıt Tutma c) Test Hazırlama, Puanlama ve Analiz, 2. 6. Dersi Planlama ve Etkinlikleri Sıraya Koyma

Tablo-1, örneklemdaki programlarda yürütülen derslerde değerlendirmeye alınan çalışmaların başlıklarını ve bu çalışmada kullanılan değerlendirme ölçütlerini, sınıflama özellikleri ile birlikte göstermektedir. Tablo-2’de ‘Gözlenen Notlar (GN)’, araştırmacıların her bir ödevi Tablo-1’deki ölçütlere göre yeniden değerlendirerek verdikleri notlardır. Değerlendirmede, öğretmen adaylarına öğretim elemanlarının verdiği ‘Başarı Notları (BN)’ ile bu çalışmadaki ölçekle verilen notlar (GN) karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada KTÜ Ders Geçme Yönetmeliğine göre verilen not aralıkları yüzölçüm sisteminde aşağıdaki gibidir: 0-39 (FF), 40-49 (FD), 50-59 (DD), 60-69 (DC), 70-74(CC), 75-79 (CB), 80-84 (BB), 85-89 (BA), 90-100 (AA) (Anonim, 2004).

4. Bulgular ve Tartışma

Her öğretmen adayının Okul Deneyimi I ve II derslerinde, dosyalarına araştırma ölçeğinden verilen ortalama puanlar ile ilgili öğretim elemanların verdikleri ders geçme notları aşağıdaki gibidir.

Tablo-2: Dosyalara Araştırmacı ve Öğretim Elemanlarının Verdikleri Notlar

Dersler	Fizik Öğrt.			Kimya Öğrt.			Biyoloji Öğrt.			Matematik Öğrt.		
	Kod	GN	BN	Kod	GN	BN	Kod	GN	BN	Kod	GN	BN
Okul Deneyimi I	F ₁	40	BB	K ₁	25	BB	B ₁	11	BB	M ₁	21	BA
	F ₂	26	DC	K ₂	31	AA	B ₂	13	BB	M ₂	18	BB
	F ₃	28	DC	K ₃	26	BA	B₃	19	BB	M ₃	17	BB
	F ₄	32	CC	K ₄	25	BB	B ₄	12	BA	M ₄	22	BA
	F ₅	39	CB	K ₅	24	BB	B ₅	14	BA	M ₅	21	BA
Okul Deneyimi II	F ₆	39	CB	K ₆	20	CB	B ₆	10	AA	M₆	21	AA
	F ₇	25	DC	K₇	24	AA	B ₇	13	BB	M ₇	20	BA
	F ₈	30	DC	K ₈	22	CB	B ₈	14	BA	M₈	24	BA
	F ₉	34	CB	K ₉	24	BA	B ₉	14	AA	M ₉	23	BA
	F ₁₀	34	CC	K₁₀	28	BA	B₁₀	10	AA	M ₁₀	17	BB

GN: Gözlenen Not, BN: Başarı Notu

Tablo-2'den görüldüğü gibi; Fizik öğretmenliği F₁₀ kodlu aday dışında dönem sonu başarı notları dağılımıyla kullanılan ölçek arasında çok büyük paralellik olduğu görülmektedir. Kimya Öğretmenliği K₇ ve K₉ kodlu adaylar dışında dönem sonu başarı notlarıyla kullanılan ölçek arasında paralellik olduğu görülmektedir. Biyoloji Öğretmenliği dönem sonu başarı notlarıyla kullanılan ölçek arasında herhangi bir ilişkiden söz etmek mümkün değildir. Özellikle, B₁₀ kodlu aday araştırma ölçeğinde aldığı 10 puana karşılık başarı notu "AA" iken, araştırma ölçeğinden 19 puan alan B₃ kodlu adayın başarı notu ise "BB" olması dikkat çekicidir. Matematik Öğretmenliğinde ise, M₆ kodlu aday dışında dönem sonu başarı notları dağılımıyla kullanılan ölçek arasında paralellik görülmektedir. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının başarı notları,

araştırma ölçeğinden alınan notlarla karşılaştırıldığında, Fizik öğretmenliği dışındaki programlarda kendi içinde dengesizlikler mevcuttur.

Tablo-3: Okul Deneyimi I dersi üçüncü ödevlerden sonraki gelişmeler

Programlar	Ödev-Amaç	Bulgu-Amaç	Gözlem Çizelgesi	Sonuçlar	Öneriler	Bilimsel Dil	Yazılı Dönüt
Fizik	+	+	+			+	Var
Kimya	+						Yok
Biyoloji	+						Yok
Matematik	+						Yok

Tablo-3, üçüncü ödevlerden sonra farklı öğretmenlik programlarındaki adaylarının raporlarının seçilen ölçütler açısından gelişimlerini göstermektedir. Gelişimin olduğu alanlar “+” ile işaretlenmiştir. Kimya, Biyoloji ve Matematik öğretmen adaylarının raporlarında herhangi bir dönüte rastlanmamakla birlikte, yapılan incelemeler “amaç” yazmada gelişimlerin oluşunu göstermiştir. Fizik öğretmenliği dışındaki programlardaki raporlarda gözlem çizelgelerinin benzer olduğu belirlenmiştir. Fizik öğretmen adaylarında ise sonuç ve öneriler dışında olumlu gelişmeler mevcuttur. Fizik öğretmen adaylarına verilen dönütlerin çok kapsamlı olduğu, fakat öneriler bölümünün içeriğine yönelik olarak bir dönüt verilmediği belirlenmiştir. Bununla birlikte, Tablo-3’te işaretlenmemiş alanlarda, ödevlerde bir gelişme olmadığı anlaşılmamalıdır. Çünkü, bu alanlardaki işaretler öğretim elemanlarının bir öğretmen adayının her raporuna yönelik yazılı dönütlere göre saptanmıştır. Başka bir ifade ile bir sonraki raporda, önceki raporda önerilmemiş düzeltme veya uyarılar varsa bunlar gelişim olarak düşünülmüştür.

5. Sonuçlar ve Öneriler

Geliştirilen ölçek ile yapılan değerlendirmede, en yüksek puanları Fizik öğretmen adayları almıştır. Sırasıyla Kimya, Matematik ve Biyoloji öğretmen adayları gelmektedir. Özellikle, Matematik, Fizik ve Kimya öğretmenliği programlarında ölçekten alınan notlar ile dönem sonu başarı notları arasında bir paralellik olmakla birlikte, genelde tüm programlarda not dağılımı kıyaslamaları açısından dengesizlikler

mevcuttur. Biyoloji öğretmenliği programında ise, ölçek ile başarı notları arasında herhangi bir bağlantı olmadığı anlaşılmaktadır.

Geliştirilen ölçek ile yapılan puanlamanın başka bir boyutu ise, farklı programlardaki öğretmen adaylarının farklı puanlamalar almasıdır. Ayrıca Fizik grubunda araştırma ölçeğinden 40 puan alan bir adayın dönem sonu başarı sonu BB iken, Kimya grubunda 31 puan ile AA, Matematik grubunda 21 puan ile AA ve Biyoloji grubunda 14 puan ile AA getirmiştir. Bu bulgular, aynı bölümün farklı programlarında dersleri yürüten öğretim elemanlarının ortak bir ölçüt kullanmamalarının bir sonucudur.

Tüm öğretmen adaylarının 3. ödevden sonra kısmen de olsa, gelişim gösterdikleri Tablo-3' ten görülebilir. Dönüt verilen programdaki öğretmen adaylarının gelişim göstermesi, dönüt verilmeyen programlarda ise gelişimin çok az olması dönüt vermenin, öğretmen adayının gelişimini önemli bir şekilde etkilediği sonucuna varılabilir. Kimya, Biyoloji ve Matematik öğretmen adayları gelişiminin çok sınırlı olmasının sebebi, dönüt verilmemesinden dolayı kaynaklanmış olabilir. Bu sonuçlar, Aksu (2000) ve Azar (2004)'ün araştırmalarında da ifade ettikleri gibi, öğretmen adaylarının tam olarak incelenmediğini göstermektedir.

Araştırmanın sonuçlarına bağlı olarak, öğretim elemanları ve öğretmen adaylarına yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1) Öğretmen adayları mümkün olduğu kadar çok sayıda etkinlik gerçekleştirmelidirler. Ancak YÖK'ün önerdiği şekliyle, etkinliklerin istenen düzeyde hazırlanması, araç gereç yetersizlikleri, uygulama öğretmenlerinin tutumu gibi nedenlerle çoğu kez mümkün olamamaktadır. Öğretim elemanı başına düşen öğretmen adayı sayısının fazla olması nedeniyle, her hafta hazırlanan çalışmaların yeterince incelenip dönüt verilemeyeceği de açıktır. Ders yükünün de öğretim elemanı için sadece bir saat olması başka bir olumsuzluktur. Tüm bunlardan dolayı, Toprakçı (2000)'nın da ifade ettiği gibi ders, mevcut şartlarda uygulanabilecek bir içeriğe dönüştürülmelidir. Bu nedenle, KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi'nde de uygulandığı gibi, her hafta etkinlik hazırlama yerine iki haftada

bir rapor hazırlamak yeterli olabilir. Bununla birlikte, yazışmalar nedeniyle ilk haftalarda olabilecek sorunlardan dolayı her yarı yılda altı etkinlik yapılabilir.

Tablo-4: Okul Deneyimi Derslerinde Uygulanabilecek Etkinlikler

Okul Deneyimi I Etkinlikleri	Okul Deneyimi II Etkinlikleri
Öğretmenin Okuldaki Bir Günü	Yönerge ve Açıklamalar, Soru Sorma ve Dersin Yönetimi
Öğrencinin Okuldaki Bir Günü	Öğretimde Benzetimden Yararlanma
Derslerin Gözlenmesi (Öğretim Yöntemleri)	Çalışma Yapraklarının Kullanılması
Dersin Yönetimi ve Sınıf Kontrolü	Test Hazırlama, Uygulama ve Analiz
Soru Sormaya Gözleme	Ders Kitabından Yararlanma
Okul ve Okul Kuralları	Ders Planlama ve Etkinlikleri Sıraya Koyma
Günlükler ve Değerlendirme	Günlükler ve Değerlendirme

Derse yönelik geçme notunun hesaplanmasında ise 7. ödev yerine öğretmen aday günlükleri ve değerlendirmeleri ile ödevlerdeki gelişim de dikkate alınarak bir kanaat notu verilebilir. Böylece elde edilen 7 notun aritmetik ortalaması geçme notu için kullanılabilir gibi, örnek olarak ilk üç ödev arasına, son dört ödev de dönem sonu notu yerine kullanılarak değerlendirme yapılabilir. Bu veya benzeri kararların bölüm, hatta fakülte düzeyinde alınarak uygulanması programlar arasında birliktelik açısından oldukça önemlidir.

2) Hem aynı bölümün farklı programları hem de aynı programdaki öğretmen adaylarının başarı notları arasında oluşan sorunların giderilebilmesi için dersleri yürüten öğretim elemanları, raporların değerlendirilmesinde ortak ölçüt kullanmalıdırlar. Kaldı ki, ortak ölçüt kullanılması durumunda bile değerlendirmelerde farklılıklar olabilir; ancak önemli olan farklılıkların en aza indirgenmesidir.

'Genel Ödev Değerlendirme Ölçeği' olarak düşünülebilecek bu ölçütler ve puanlamaları aşağıdaki gibi olabilir:

Tablo-5: Genel Ödev Değerlendirme Ölçeği

Ölçütler	Puanlama
BİÇİM VE YAZIM DİLİ	
Sayfa Düzeni	10 p
Düzgün ve kısa cümle kurma	
Bütünlük ve Akıcılık	
AMAÇ VE ÖZET	
Amacı ifade etme	10 p
Özette en önemli bulgu-sonuç ilişkisi	
YÖNTEM-GÖZLEM ÇİZELGESİ- METİN İLİŞKİSİ	
Veri toplamada neler yapıldığı açıklanmış mı?	30 p
Gözlem Çizelgesi var mı?	
Gözlem Çizelgesindeki veriler metinde kullanılmış mı?	
VERİLERİN DÜZENLENMESİ	
Amaca yönelik bulgular şekilsel olarak gösterilmiş mi?	30 p
En önemli veriler özetlenmiş mi?	
SONUÇ	
Amaç-Sonuç, Bulgu-Sonuç	20 p
Sonuçların net yargı içermemesi	
Sorun saptamaya yönelik öneriler	

3) YÖK (1999)'ün de belirttiği gibi, öğretim elemanları, öğretmen adaylarının gelişimleri için, her ödevden sonra yazılı ve sözlü dönüt vermelidirler. Özellikle dönütlerin yazılı olması ve yapıcı yorumları içermesi gerekmektedir.

Okul deneyimi derslerinde, etkinlikler tamamlandıktan sonra yazılan raporlar, genel olarak gözlem bulgularını içermektedir. Etkili gözlem yapılabilmesi için, Tezsiz Yüksek Lisans programlarında öğretmen adaylarına hazır gözlem çizelgeleri verilmemelidir. Bununla birlikte, lisans programlarındaki öğretmen adaylarının, Okul Deneyimi I dersinde etkili gözlem yapabilmeleri için yarı yapılandırılmış gözlem çizelgeleri önerilebilir.

Kaynaklar

- Aksu, M.B. (2000). *Uygulamanın İkinci Yılında Okul Deneyimi I Dersinin Değerlendirilmesi (Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)*. IX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler Kitabı (48-56).
- Anonim. (2002). *Okul Deneyimi I-II ve Öğretmenlik Uygulaması Seminer Sonuç Raporu*. OFMA Eğitimi Bölümünce Hazırlanan Rapor.
- Anonim. (2004). KTÜ Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim, Sınav Değerlendirme ve Öğrenci İşleri Yönetmeliği, Trabzon.
- Arı, A., Kiraz, E. (1999). *Okul Deneyimi Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. (307-310) Ankara: MEB Basımevi.
- Azar, A. (2003). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Görüşlerin Yansımaları. *Milli Eğitim*, 159 (181-194).
- Bakioğlu, A., Gürdal, A., Berkem, M., L. (2000). *Okul Deneyimi I Uygulaması Konusunda Fakülte ve Bakanlık Öğretim Elemanlarının Görüşleri ve Mesleğe Bakışları*. IX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler Kitabı (112-125).
- Battal, N. (1999). *YÖK/Dünya Bankası Millî Eğitim Geliştirme Projesinin Değerlendirilmesi (Balıkesir Örneği)*. III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. (332-336) Ankara: MEB Basımevi.
- Buyurgan, S. (2001). “Okul Deneyimi I” Dersi İle İlgili İzlenimler. *Çağdaş Eğitim*, 274 (32-38).
- Harmandar, M., Bayraktar, S., Kıncal, R.Y., Büyükkasap, E., Kızılkaya, S. (2000). Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesinde “Okul Deneyimi” Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 148.
- Kavcar, N. (1999). *Okul Deneyimi Üzerine Bir İnceleme*. III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. (285-289) Ankara: MEB Basımevi.
- Sağlam, A. Ç., Sağlam, M. (2004) Öğretmenlik Uygulaması ve Okul Deneyimi Derslerinin Yürütülmesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Çağdaş Eğitim*, 305 (18-25).
- Selçuk, Z. (2000). *Okul Deneyimi ve Uygulama*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Toprak, M., Akboy, R. (1999). *Öğretmen Yetiştirmede Yeni Model ve Bazı Düşünceler*. IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 1. A.Ü. Yayınları No: 51. Eskişehir. (403-420).
- Toprakçı, E. (2003). Okul Deneyimi II Dersinin Teori ve Pratiği. *Eğitim Araştırmaları*, 10 (146-152).

- Türnüklü, E. B., Köroğlu, H., Ceylan, A., Yavuz, G. (2004). Yeniden Yapılanma Çerçevesinde Öğretmen Adaylarının Eğitim Programında Yer Alan Okul Deneyimi Dersi Üzerinde Bir Çalışma. *Çağdaş Eğitim*, 309 (15-23).
- Uslu, Z. (2001). Okul Deneyimi Derslerinin Öğretmen Adaylarına Etkileri. *Çağdaş Eğitim*, 282 (39-35).
- YÖK. (1997). *Okullarda Uygulama Çalışmaları-Orta Öğretim*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Millî Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi.
- YÖK (1998). *Fakülte-Okul İşbirliği*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Yayınları.
- YÖK (1999). *Aday Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: YÖK/ Dünya Bankası Yayınları.